

pr. eines alten Lehrers P. 4, 3, 104. 108. ein Schüler des Vaiçampājana nach dem Sch. zu 104 (Ind. St. 1, 150 wird dieses für unrichtig gehalten wegen 104 selbst; hier werden aber nur die Schüler des Kalāpin nicht Kalāpin selbst den Schülern des Vaiçampājana coordinirt). Nach WILSON Verfasser der Kalāpa-Grammatik. — 3) f. कलापिनी a) Nacht (रात्रि) RĀGĀN. im ÇKDr. Mond WILS. — b) N. eines Cyperus (s. नागरमुस्ता) RĀGĀN. im ÇKDr.

कलापूर oder पूरा ein best. musik. Instrument H. c. 87.

कलापूर्णा (कला + पूर्णा) 1) adj. durch den ein geringer Theil (ein Sechzehntel) von Jemand ausgefüllt wird, der einem Sechzehntel von Jmd gleichkommt: सदा भवान्काल्युनस्य गुणैरस्मान्विकथ्यसे । न चार्जुनः कलापूर्णा मम दुर्वोधनस्य च ॥ MBh. 4, 1299; vgl. u. कला 1. — 2) m. Mond (vgl. कला 2.) ÇABDAR. im ÇKDr.

कलाभूत् (कला + भूत्) m. 1) Mond (vgl. कला 2.) H. 103. — 2) Künstler (vgl. कला 11.) M. 2, 134.

कलामक m. eine Art Reis H. 1169. — Vgl. कलम.

कलाम्विका f. das Ausleihen auf Zinsen, Wuchergeschäft (vgl. कला 3.) TRIK. 2, 9, 1. Hār. 167. Auch कलाम्वि nach WILSON.

कलाप 1) m. eine Erbsenart (vulg. मटर वाँटुला) AK. 2, 9, 16. H. 1170. MBh. 13, 5469. कलापपरिमाणल Suçr. 1, 23, 7. 2, 333, 9. 1, 70, 5. 73, 8. 79, 21. 197, 13. 2, 48, 10. 196, 18. Eine andere Pflanze: विकसत्कलापकुमुमासितयुति Çiç. 13, 21. Schol.: कालपुष्पं कलापः स्यादिति वैजयन्ती. — 2) f. कलाया eine Art Panicum (s. गण्डह्वी) RĀGĀN. im ÇKDr.

कलायखञ्ज (क + खञ्ज) m. one who trembles and totters as he walks WILS.

कलायन (कला 11. + यन) m. Tänzer ÇABDAR. im ÇKDr.

1. कलालाप (कल + अलप) m. liebliches Gesumm, Gespräch Vid. 14.

2. कलालाप (wie eben) m. Biene (lieblich summend) RĀGĀN. im ÇKDr.

कलावत् (von कला) 1) m. Mond (vgl. कला 2.) ÇABDAR. bei WILS. KUMĀRAS. 3, 71. — 2) f. कलावती a) Bez. einer best. Einweihungsceremonie TANTRASĪRA im ÇKDr. — b) N. pr. einer Apsaras GAJĀDEVA im ÇKDr. — c) N. pr. der Mutter von Rādhā BRAHMAVAIV. P. im ÇKDr. — d) N. pr. der Gemahlin Kṛtavarma's, Königs von Ajodhja, KATĪAS. 9, 38. — e) Name der Laute des Gandharva Tumburu H. 289. VAĪG. beim Schol. zu Çiç. 1, 10.

कलाविक m. Hahn TRIK. 2, 5, 13. — Vgl. कलाधिक.

कलाविकल m. Sperling ÇABDAR. im ÇKDr. — Vgl. कलविङ्क.

कलाकृक् m. ein best. musik. Instrument (काकृत्) ÇABDAR. im ÇKDr.

1. कलि Up. 4, 119. 1) m. TRIK. 3, 5, 2. a) Name desjenigen Würfels oder derjenigen Würfelseite, welche mit einem Auge bezeichnet ist, Nir. 11, 14. धृतेन कलिं शितामि AV. 7, 109, 11. एष वा अयानभिर्भूयत्कलिः ÇAT. Br. 5, 4, 4. G. KĀTJ. Çr. 15, 7, 19. द्यूतस्थाने कलिप्रिया GRHJASAMGR. 2, 33. Personificirt erscheint dieser Kali im Gedicht von Nala; vgl. ROTH in Z. d. d. M. G. 2, 122. fgg. Aus den undeutlichen und zum Theil widersprechenden Angaben der Commentatoren zu VS. 10, 28. ÇAT. Br. 5, 4, 4, 6 und KĀND. Up. 4, 1, 4 lässt sich die Einrichtung des alten Würfelspiels nicht mit einiger Sicherheit bestimmen. Vgl. Ind. St. 1, 284. fgg. Nach RV. 10, 34, 8 soll die Schaar der Würfel 33 zählen. Ein Spiel mit 33 Würfeln, wie SĪJANA will, ist ein Unding; aber auch die Augen,

II. Theil.

deren Summe hier am ehesten gemeint sein könnte, lassen sich in dieser Anzahl auf 5 Würfel mit je 5 Flächen nicht symmetrisch vertheilen.

— b) Terminalia Bellerica Roxb., deren Nüsse ursprünglich zu Würfeln gebraucht wurden, H. 1143. an. 2, 477. Vgl. कलिकुम्, कलिन्द, कलिवृत्त.

— c) N. des letzten und schlechtesten unter den vier Juga, deren Namen sämmtlich dem Würfelspiel entlehnt sind, AK. 3, 4, 26. 196. TRIK. 1, 1, 113. H. an. MED. 1. 6. कलिः शयानो भवति संज्ञिकानस्तु द्यपरः । उत्तिष्ठेत्वेता भवति कृतं संपद्यते चरन् AIT. Br. 7, 14; vgl. ÇĀNKA. Çr. 15, 19, 11. M. 9, 302. — 301. 1, 86. MBh. 3, 150. RĀGĀ-TAR. 1, 50. PRAB. 30, 2, 3. 10. 13. BŪG. P. 1, 1, 10. 3, 11, 18. Umfasst mit der Morgen- und Abenddämmerung 1200 Jahre der Götter oder 432000 Jahre der Menschen MBh. 3, 12829. fg. HARIV. 314, 11317. VP. 23, 486. LIA. I, 300. Der Anfang des Kali wird auf den 18ten Februar 3102 v. Chr. gesetzt.

ebend. COLEBR. Misc. Ess. II, 337, 473. कलिकाल VET. 33, 12. कलि unter den Beinn. Çiva's MBh. 13, 1192. Vgl. कलियुग.

— d) Zwietracht, Hader AK. 2, 8, 73. H. 796. H. an. (विवाद und युध्). MED. (म्राजि und कलक). GRHJASAMGR. 1, 49. तानलक्ष्मीसमाविष्टान्द्वयोपकृतचेतसः ॥ दैतेयान्दानवाश्चैव कलिरप्याविशततः । MBh. 3, 8496. fg. द्यूतत्रं कलिम् 12282.

लङ्घिनं चावलीढं च कलिपूर्वं च यत्कृतम् । रत्नस्वलाभिदुष्टं च तं भागं रत्नसां विदुः ॥ 13, 1575. कलिद्वारमुपस्थितम् 2, 1777. कलेशान्तु संज्ञे भुवि दुर्वोधनः 1, 2722. जगता यस्तु सर्वस्य विदिष्टः कलिपूरुषः 2723. कलिर्वलवता सार्धम् Hit. III, 47. भग्नो मानकलिः AMAR. 19. कलिकामजित्

RAGH. 9, 29. तासां कलिर्भूदूयस्तदर्थे BŪG. P. 9, 6, 44. Der Hader ist ein Sohn des Zorns (क्रोध) und der Beleidigung (हिंसा) und zeugt mit seiner Schwester Schmähung (दुरक्ति) die Furcht (भय) und den Tod (मृत्यु) 4, 8, 3. 4. — e) das Schlechteste in seiner Art: अशरण्यः प्रजानां यः स राजा कलिरुच्यते MBh. 12, 361. राजकलयः 363. — f) Held (शूर) H. an. MED. So auch WILS. in der 1sten Ausg., in der 2ten Ausg. aber Pfeil und auch ÇKDr. hat शूर mit Verweisung auf H. — 2) f. Knospe

MED. Auch कली nach BHAR. zu AK. 2, 4, 4, 16. ÇKDr.; vgl. कलिका.

2. कलि m. 1) Bez. mythischer, den Gandharva verwandter Wesen, wobei zu erinnern ist, dass auch die Apsaras, die Weiber der Gandharva, dem Würfelspiel vorstehen. वशा समुद्रमध्यंष्टादन्धर्वः कलिभिः सृष्ट् AV. 10, 10, 13. Im Epos erscheint Kali als der 13te unter den Devagandharva, den Kindern der Muni, MBh. 1, 2532. 4813. HARIV. 14158. — 2) N. pr. eines Mannes: पुत्रं विप्रस्य नृणामुपियुषः पुनः कलिरकृणत् युवदयः RV. 10, 39, 8. कलिं याभिर्वित्तज्ञानिं दुवस्थयः 1, 112, 15. pl. 2, 33, 15 in einem Liede, als dessen Verfasser in RV. ANUKA. Kali genannt ist. कलिना दष्टं कलियं साम P. 4, 2, 8.

कलिका f. 1) ein Sechzehntel der Mondscheibe (s. कला 2.): चन्द्रकलिका BHARTṢ. 3, 1. Vgl. इन्द्रकलिका. — 2) Knospe (vgl. 1. कलि 2.) AK. 2, 4, 16. 2, 44. H. 1123. चूलानां चिरनिर्गतापि कलिका बध्नाति न स्वं रजः ÇĀK. 131. 78, 16. RT. 6, 17. SĪH. D. 74, 1. TRIK. 3, 2, 2. सृष्ट्कारिता सकलिका RAGH. 9, 29. Vgl. उत्कलिका. — 3) ein Wirbel aus Rohr am unteren Ende der ind. Laute H. 291. — 4) N. verschiedener Metra: a) 4 × 8 + 16 Moren COLEBR. Misc. Ess. II, 137 (III, 44). — b) 4 Mal ~~~~~, ~~~~~ ebend. 161 (IX, 3). — c) 12 + 8 + 16 + 20 Silben ebend. 163 (VII, 3). — 3) Titel eines medic. Werkes Verz. d. B. H. No. 946.